

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 08 » 09 2017р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

(на базі ОКР «Молодший спеціаліст»)

IV курси

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної

та навчальної роботи

Handwritten signature

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Додатковий музичний інструмент» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) освітнього рівня (на базі ОКР «Молодший спеціаліст»).

Розробник:

Економова Ольга Серафимівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «07_» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

(підпис)

О.С.Плохотнюк

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
I. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни	6
<i>Тематичний план навчальної дисципліни IV курс</i>	6
III. Програма навчального курсу	7
IV. Навчально-методична карта дисципліни	9
V. Завдання для самостійної роботи студента	10
<i>Завдання для самостійної роботи студента IV курс</i>	10
VI. Система поточного й підсумкового контролю	11
VII. Методи навчання	14
VII. Методичне забезпечення курсу	14
VIII. Екзаменаційні вимоги	14
IX. Орієнтовний репертуар	15
X. Рекомендована література	17
Основна література	17
Додаткова література	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма навчальної дисципліни «Додатковий музичний інструмент» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньої програми підготовки бакалаврів з галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» (на базі ОКР «Молодший спеціаліст»).

Навчальна дисципліна «Додатковий музичний інструмент» містить такі розділи: 1) теоретичний (реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної підготовки); 2) практичний (здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів та їх художнього виконання); 3) самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у позааудиторних домашніх заняттях).

Мета навчального курсу – опанування студентом навичок гри на другому (додатковому) музичному інструменті, який можна застосовувати у навчальному процесі та майбутній музично-педагогічній діяльності.

Завдання навчального курсу:

- опанування студентом техніки гри на додатковому музичному інструменті та подальший її розвиток;
- оволодіння інтерпретаційними уміннями та засвоєння методів роботи над музичним твором;
- розвиток музичних здібностей студентів (музичний слух, музична пам'ять, відчуття метро-ритму тощо);
- розвиток навичок читання нот з аркуша, гри нескладних творів на слух, акомпанування, транспонування тощо;
- формування сценічної культури та артистизму;
- виховання естетичних смаків та ціннісних орієнтацій студентів.

У результаті вивчення курсу «Додатковий музичний інструмент» студент має опанувати такі фахові та загальні **компетентності**:

- *інструментально-виконавська* (вільне володіння музичним інструментом (інструментами) та здатність його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володіння навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіння методами навчання гри на музичних інструментах; здатність організувати інструментальне музичування школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час);
- *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- і відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності);
- *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Додатковий музичний інструмент» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: основний музичний інструмент; оркестровий клас; сольфеджіо; гармонія; історія музики.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

Курс	Напря́м підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS :</p> <p>3</p> <p>Кількість змістових модулів: 4</p> <p>Загальна кількість годин –</p> <p>108</p> <p>Кількість годин на тиждень: 1</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0202 – «Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва напряму підготовки: 6.020204 - «Музичне мистецтво»</p> <p>Освітній рівень: <i>перший</i> (бакалаврський)</p>	<p>Обов’язкова дисципліна</p> <p>Роки підготовки: 4</p> <p>Семестри: 7- 8</p> <p>Аудиторні (практичні) заняття :</p> <p>23год.</p> <p>Самостійна робота: 45год.</p> <p>Семестровий контроль 36 год.</p> <p>Модульний контроль 4 год.</p> <p>Форми підсумкового кон- тролю: <i>Екзамен – VIII сем.</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

IV курс

№ з/п	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичні заняття	Семестровий контроль	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль 3								
Основні компоненти практичної та технічної підготовки								
3.1	Формування навичок підбору на слух, акомпанування, транспонування вокальних та інструментальних творів	17	9		9		8	
3.2	Виконавський аналіз та специфіка інтерпретації творів різних жанрів	17	9		9		8	
	МКР	2						2
	Разом	36	18		18		16	2
Змістовий модуль 4								
Педагогічно-виконавське спрямування програмового матеріалу								
4.1	Формування творчого підходу до виконуваних творів	17	3		3		14	
4.2	Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації	17	2		2		15	
	МКР	38				36		2
	Разом	72	5		5	36	29	2
	Разом за IV курс	108	23		23	36	45	4

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1

Музична мова як основа виконавської діяльності інструменталіста

Тема 1.1. Етапи роботи над музичним твором

Цілісні та поетапні типи роботи над музичними творами. Мішані типи роботи. Вивчення більш глибоких за змістом та більш складних за формою і фактурою творів. Інтонаційна виразність. Єдність мелодії та супроводу. Різні типи мелодії. Фразування. Контраст звуковий, артикуляційний, динамічний, тембровий.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 7.

Тема 1.2. Засоби виразності музичної мови

Мелодія мистецтва «співу» на інструменті. Відчуття і визначення єдиної ритмічної пульсації. Типові помилки відтворення ритму. Оволодіння вміннями якісного звуковидобування, штриха, динаміки, фразування. Виконання музичних творів, різних за стилем, змістом, характером.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 7.

Змістовий модуль 2

Музичне мислення музиканта-інструменталіста

Тема 2.1. Принципи оволодіння інструктивно-технічним матеріалом

Індивідуальний підбір інструктивно-технічного матеріалу. Особливості фразування. Пошук ефективних шляхів подолання технічних складнощів. Розвиток різних видів техніки. Здобуття необхідних навичок педалізації, яка залежить від стилю і характеру творів. Формування володіння різними ритмічними формами. Виконавська пластика.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 7.

Тема 2.2. Аналіз побудови мелодико-ритмічних ліній музичної тканини

Складники музичної тканини (мотив, фраза, речення тощо). Гармонічний аналіз мелодико-ритмічних ліній музичної тканини в інтонаційному розвитку. Формування навичок володіння кантиленною гнучкістю та природністю інтонації. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації. Ритмічні формули. Кульмінації: динамічні та смислові.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 7.

Змістовий модуль 3

Основні компоненти практичної та технічної підготовки

Тема 3.1. Формування навичок підбору на слух, акомпанування, транспонування вокальних та інструментальних творів

Провідна роль слухової сфери. Методи навчання гри по слуху. Письмове зорове та слухове транспонування. Транспонування зі збереженням аплікатури основної тональності. Кадансові обернення в різних мелодійних та ритмічних варіантах. Навички ритмічної та мелодійної імпровізації. Створення власної виконавської концепції та шляхи формування виконавського задуму. Єдність смислових та динамічних кульмінацій. Відповідність акомпанементу (інтонації, фактури, артикуляції) змістовому наповненню вокального твору.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1– 7.

Тема 3.2. Виконавський аналіз та специфіка інтерпретації творів різних жанрів

Поліфонія: побудова структури тем, відповіді та протиставлення у поліфонічних творах. Інтермедії та їхні різновиди. Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самотійність і виразність кожного голосу. Розробка репризи поліфонічних творів та їхні різновиди. Інтонування поліфонічних творів. Твори великої форми: структурний аналіз творів. Специфіка інтерпретації творів. Побудова музичної форми. Різноманіття прийомів звуковидобування, драматургія контрастних образів.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1– 7.

Змістовий модуль 4

Педагогічно-виконавське спрямування програмового матеріалу

4.1. Формування творчого підходу до виконуваних творів

Аналіз стильових особливостей виконання всієї програми. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору. Визначення інтонаційної, динамічної, ритмічної функцій. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування. Формування виконавських навичок у п'єсах шкільного репертуару (слухання 1-4 класи). Художньо-виразне виконання творів слухання у відповідності до стилю.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 7.

4.2. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації

Інтерпретаційна модель художнього твору. Емоційно-образний зміст музичного твору. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору. Формування виконавських навичок.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 7.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

IV курс

Разом – 108 год. Аудиторні (практичні) заняття – 23 год. Самостійна робота – 45 год. Модульний контроль – 4 год.

Семестровий контроль – 36 год.

	VII семестр		VIII семестр	
Модулі	Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Основні компоненти практичної та технічної підготовки		Педагогічно-виконавське спрямування програмового матеріалу	
К-сть балів за модуль	224 бали		87,5 балів	
Заняття №	1 – 9	10 – 18	1 – 3	4 – 5
Теми занять та кількість балів	Формування навичок підбору на слух, акомпанування, транспонування вокальних та інструментальних творів	Виконавський аналіз та специфіка інтерпретації творів різних жанрів	Формування творчого підходу до виконуваних творів	Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації
Відвідування	4,5 б.	4,5 б.	1,5 б.	1 б.
Робота під час занять	90 б.	90 б.	30 б.	20 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	25 б.		25 б.	
Підсумковий контроль	–		Екзамен – 40 б.	
Рейтинговий бал			Усього за період роботи до екзамену (VI – VIII семестри) – 493,5 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,22)	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

IV курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 3.1. Провідна роль слухової сфери. Методи навчання гри по слуху. Навички ритмової та мелодійної імпровізації. Створення власної виконавської концепції та шляхи формування виконавського задуму. Єдність смислових та динамічних кульмінацій.	8	Нотна література	Прослуховування	5
2.	Тема 3.2. Поліфонія: побудова структури тем, відповіді та протиставлення у поліфонічних творах. Інтермедії та їхні різновиди. Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самостійність і виразність кожного голосу. Розробка репризи поліфонічних творів та їхні різновиди. Інтонування поліфонічних творів.	8	Нотна література	Прослуховування	5
3.	Тема 4.1. Аналіз стильових особливостей виконання всієї програми. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування. Формування виконавських навичок у п'єсах шкільного репертуару (слухання 1-4 класи). Художньо-виразне виконання творів слухання у відповідності до стилю.	14	Нотна література	Прослуховування	5
4.	Тема 4.2. Інтерпретаційна модель художнього твору. Емоційно-образний зміст музичного твору. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору. Формування виконавських навичок.	15	Нотна література	Прослуховування	5
	Усього	45			20

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни «Додатковий музичний інструмент» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

<i>№ з/п</i>	<i>Види діяльності</i>	<i>Максимальна кількість балів за одиницю</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>Сума балів</i>
1.	Відвідування практичних занять	0,5	23	11,5
2.	Робота на практичному занятті	10	23	230
3.	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	4	20
4.	Виконання модульної контрольної роботи (модульне контрольне прослуховування)	25	2	50
	Усього			311,5
	Екзамен	IV	40	

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентіві упродовж вивчення навчального курсу
«Додатковий музичний інструмент»**

IV КУРС

VII семестр			VIII семестр		
Змістовий модуль 7 (практичні заняття + самостійна робота)			Змістовий модуль 8 (практичні заняття + самостійна робота)		
Тема 3.1	Тема 3.2	МКР	Тема 4.1	Тема 4.2	МКР
99,5	99,5	25	36,5	26	25
Усього за VII семестр – 224 бали			Усього за VIII семестр – 87,5 балів		
			Усього за період роботи до екзамену (VI – VIII семестри) – 493,5 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,22). Екзамен – 40 балів .		

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації: *словесні:* пояснення, розповідь, бесіда; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні:* вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: виконання індивідуальних навчальних програм.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Робоча навчальна програма з дисципліни .
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем інструментального виконавства.
4. Методична література з навчання гри на музичних інструментах.
5. Аудіо- та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців.

IX. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

На екзамені по завершенні восьмого семестру студент повинен продемонструвати:

- поліфонічний твір;
- твір великої форми;
- пісню зі шкільного репертуару під власний супровід;
- інструментальний твір зі шкільного репертуару.

ХІ. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

ЕТЮДИ

- Беркович І. Маленькі етюди: №№ 33- 40.
 Гедіке О. Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №№ 23., 29-32. Тв. 47.
 30 легких етюдів: №№ 10, 16, 18, 21, 26. Тв. 58. 25 легких п'єс: №№ 13, 18, 20.
 Гнесіна О. Маленькі етюди для починаючих. Зош. 4: №№ 31, 33.
 Григорян Г. Два етюда .
 Зірінг В. Тв. 36. Етюди: №№ 1, 2.
 Лак Т. Тв. 172. Етюди: №№ 5, 6, 8.
 Лемуан А. Тв. 37. Етюди: №№ 4, 5, 9, 11, 12, 15, 16, 20- 23, 35, 39.
 Лешгорн А. Тв. 65. Вибрані етюди для починаючих (за вибором).
 Майкапар С. Тв. 33. Мініатюри: Біля моря вночі.
 Черні К. Тв. 821. Етюди: №№ 5, 7, 24, 26, 33, 35. Вибрані фортепіанні етюди.
 Під. Ред. Г. Гермера. Ч. 1: № 17, 18, 21- 23, 25, 26, 28, 30- 32, 34- 36, 38, 41- 43, 45, 46.

П'ЄСИ

- Барвинський В. Дош.
 Барток Б. Вибрані дитячі п'єси (за вибором). Дітям: Зош. 1: №№ 13- 15, Зош. 2: №№ 23, 26- 28 . Мікрокосмос. Зош. 2, 3 (за вибором).
 Бетховен Л. П'ять шотландських народних пісень (за вибором).
 Гайдн І. Дві п'єси: Фа мажор, Мі- бемоль мажор.
 Геворкян Ю. Альбом дитячих п'єс для фортепіано (за вибором).
 Гедіке О. Тв. 6. 20 маленьких п'єс для починаючих: №14.
 Гендель Г. Три менуета: Фа мажор, ре мінор.
 Глінка М. Полька, Почуття.
 Глієр Р. Тв. 43. Маленький марш.
 Гнесіна О. П'єси- картини: № 4. Зі стрибалкою, № 9. Засяяло сонечко.
 Гречанінов О. Тв. 118. Східний наспів.
 Дваріонас Б. Маленька сюїта: Вальс соль мінор, Млин, Прелюдія.
 Живцов А. У печері. Анютини оченята. Вальс
 Кабалевський Д. Тв. 27. Токатина . Тв. 39. Клоуни.
 Кирвер К. Сонце сідає за море.
 Коломієць А. Козачок.

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

- Бах І.С Нотний зошит Анни Магдалени Бах: Менует Соль мажор, Менует ре мінор, Волинка Ре мажор, Полонец соль мінор № 2.
 Бем Г. Менует.
 Бланжині Ф. Аріета.
 Беркович І. Поліфонічні п'єси.
 Гендель Г. Дві сарабанди: Фа мажор, ре мінор. Менует.
 Гольденвейзер О. Тв. 16. № 13 Фугета.
 Кореллі А. Сарабанда.
 Кригер І. Менует.
 Лисенко М. Українська пісня.
 Павлюченко В. Фугета.
 Свиридов Г. Альбом п'єс для дітей: Колискова пісенька.
 Слонов Ю. П'єси для дітей: Прелюдія.
 Шишаков Ю. Канон.
 Щуровський Ю. Канон.
 Антюфєєв Б. Пісенька.
 Арман А. Фугета До мажор.
 Бах І.Х. Алегрето.
 Бах Ф.Е. Менует.
 Ботяров Є. Канон.
 Гендель Г. Алеманда.
 Герштейн Г. Канон ля мінор.
 Гольденвейзер О. Тв. 15. Фугета № 13.
 Іванов- Радкевич М. Вісім поліфонічних двоголосних п'єс: №№ 3, 6.
 Карташов М. Щира розмова.
 Кірнбергер І. Менует Мі мажор.
 Кореллі А. Сарабанда мі мінор.
 Кребс І. Пасп'є, Менует.
 Кригер І. Сарабанда.
 Кунау І. Сарабанда.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

- Беркович І. Школа гри на фортепіано: Сонатина Соль мажор.
 Бетховен Л. Сонатина Соль мажор, ч.1, 2.
 Благой Д. Альбом п'єс: Маленькі варіації соль мінор.
 Гедіке О. Тв. 36. Сонатина До мажор, Тв. 46. Тема з варіаціями.
 Діабеллі А. Сонатина Фа мажор.
 Жилінський А. Сонатина Соль мажор.
 Жупанович Л. Варіації на тему дитячої пісні.
 Кабалевський Д. Тв. 51. Варіації Фа мажор.

Клементі М. Тв. 36. №1. Сонатина До мажор.
 Лукомський Л. Сонатина Ре мажор.
 Плейєль І. Сонатина Ре мажор.
 Раков М. Сонатина Ре мажор.
 Салютринська Т. Сонатина Соль мажор.
 Андре А. Тв. 34. Сонатина № 5 Фа мажор, ч. 1.
 Беркович І. Сонатина До мажор.
 Бетховен Л. Сонатина Фа мажор.
 Благой Д. Альбом п'єс: Маленькі варіації ля мажор.
 Глієр Р. Тв.43. Рондо.
 Гнесіна О. Тема та шість маленьких варіацій Соль мажор.
 Діабеллі А. Тв. 151. Сонатина № 1: Рондо.
 Кабалевський Д. Тв. 27. Сонатина ля мінор.
 Моцарт В. Сонатина соль мінор.
 Раков М. Сонатина До мажор.
 Рожавська Ю. Сонатина ч. 2.
 Сільванський М. Легкий концерт Соль мажор.
 Сорокін К. Тема з варіаціями ля мінор.
 Фоглер Г. Концерт До мажор.
 Чимароза Д. Сонатина ре мінор.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. – М.: Музыка, 1978. - 287 с. (2 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв)
2. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки. – М.: Музыка, 1994. – 111 с. (8 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв.)
3. Барембойм Л.А. Путь к музыцированию. 2-е изд. : Сов. композитор, 1973.- 270с. (1екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).
4. Голубовская Н. Искусство педализации Л.:Сов. композитор, 1985. – 96с. Посилання на електронний варіант: [http // elib.kubg. edu.ua./4872/](http://elib.kubg.edu.ua/4872/).
5. Либерман Е.Я. Работа над фортепианной техникой. – М.: Искусство, 1985.- 144с. Посилання на електронний варіант: [http: // elib. Kubg.edu.ua./4871](http://elib.Kubg.edu.ua/4871)

Додаткова література

1. Кременштейн Б. Л. Воспитание самостоятельности учащегося в классе специального фортепиано. – М.: Сов. композитор, 2003. – 120 с.
2. Курковский Г. В. Питання фортепіанного виконавства. Збірник статей. – К.: Муз. Україна, 1983. - 139 с.
3. Милич Б. О. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. – К.: Муз. Україна, 1971. – 62 с.

4. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. Записки педагога – М.: Музыка, 1982. – 298 с.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
6. Мартинсен К. А. Индивидуальная фортепианная техника (на основе звуко-творческой воли) \ Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Г. М. Когана. – М.: Музыка. 1966. – 217 с.
7. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.